

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

с. Тюлячи

КАРАП

«21 » феврале 2023г.№ 32

Теләче муниципаль районы мәдәният учреждениеләре хезмәткәрләренен
хезмәтенә түләү шартлары турында

Теләче муниципаль районы Башкарма комитетының 2023 елның 27 гыйнварындагы 5 номерлы хатын карап, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 31 маенданы 413 номерлы «Татарстан Республикасы дәүләт мәдәният учреждениеләре хезмәткәрләренең хезмәт өчен түләү шартлары турында» каары нигезендә, Теләче муниципаль районы Башкарма комитет

КАРАП БИРӘ:

1. Кушымта итеп бирелгәннәрне расларга:

- Теләче муниципаль районы муниципаль китапханәләренең, музейларының, музей тибындагы башка учреждениеләренең һәм мәдәни-ял итү учреждениеләренең мәдәният, сәнгать һәм кинематография хезмәткәрләре вазыйфалары һөнәри квалификация төркемнәре хезмәткәрләренең хезмәт өчен түләү шартлары турында Нигезләмә;

- Теләче муниципаль районы муниципаль мәдәният учреждениеләренең гомумтармак эшче һөнәрләре һәм гомумтармак житәкчे, белгеч һәм хезмәткәр вазыйфалары һөнәри квалификация төркемнәре хезмәткәрләренең хезмәт өчен түләү шартлары турында Нигезләмә.

2. Теләче муниципаль районы Башкарма комитетының 2018 елның 23 августындагы 556 номерлы «Теләче муниципаль районы мәдәният учреждениеләре хезмәткәрләренең хезмәтенә түләү шартлары турында» каарын үз көчен югалткан дип танырга.

3. Әлеге каарның үтәлешен тикшереп торуны Теләче муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенең социаль мәсьәләләр буенча урынбасары Д.С. Гыйниятуллинга йөкләргә.

Житәкчे

И.Х. Хәмидуллин

Татарстан Республикасы
Теләче муниципаль районы
Башкарма комитетының
«21 02 2023 № 32

каары белән расланган

**Теләче муниципаль районы муниципаль мәдәният учреждениеләренең
гомумтармак эшче һөнәрләре һәм гомумтармак житәкчे, белгеч һәм
хезмәткәр вазыйфалары һөнәри квалификация төркемнәре хезмәткәрләрене
хезмәт өчен түләү шартлары турында Нигезләмә**

I. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы муниципаль китапханәләренең, музейларының, музей тибындагы башка учреждениеләренең һәм мәдәни-ял итү учреждениеләренең мәдәният, сәнгать һәм кинематография хезмәткәрләре вазыйфалары һөнәри квалификация төркемнәре хезмәткәрләрене хезмәт өчен түләү шартлары турында әлеге Нигезләмә (алга таба - Нигезләмә) хезмәткәрләренең окладларын формалаштыру тәртибен, компенсация һәм стимуллаштыру характеристындағы түләүләренең шартларын һәм күләмнәрен, шулай ук ала-рны билгеләү критерийларын билгели.

1.2. Әлеге Нигезләмәдә тубәндәге төшөнчәләр һәм билгеләмәләр кулланыла:

Хезмәткә түләү системасы – база окладлар, вазыйфаи окладар күләмен, шулай ук федераль законнар һәм Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукий актлары нигезендә билгеләнгән компенсация һәм стимуллаштыру сыйфатындағы түләүләрне дә кертеп, учреждениеләр хезмәткәрләренең хезмәте өчен түләү шартларын һәм күләмен билгели торган нормалар жыелмасы.

База оклад, хезмәт хакының төп ставкасы – учреждениедәге, компенсация һәм стимуллаштыру түләүләрен исәпкә алмыйча, тиешле һөнәри квалификация төркеменә керә торган эшче һөнәре яисә житәкче, белгеч, техник башкаручы вазыйфасы буенча һөнәри эшчәнлекне гамәлгә ашыручи хезмәткәрнең оклады, хезмәт хакы ставкасы.

Вазыйфаи оклад – компенсация һәм стимуллаштыру түләүләрен исәпкә алмыйча, ставканы исәпкә алып, календарь ай өчен тиешле катлаулылыктагы хезмәт (вазыйфаи) бурычларын үтәгән өчен хезмәткәрнең хезмәтенә түләүнен билгеләнгән күләмею.

Хезмәт хакы (хезмәткәрнең хезмәте өчен түләү) – хезмәткәрнең квалификациясенә, башкарыла торган эшнен катлаулылыгына, күләменә, сыйфатына һәм шартларына карап, хезмәт өчен түләү, шулай ук компенсация һәм стимуллаштыру түләүләре.

Компенсация сыйфатындағы түләүләр – компенсация сыйфатындағы, шул исәптән нормага туры килмәгән шартларда эшләгән өчен ёстәп түләүләр, ёстәмә түләүләр һәм компенсация сыйфатындағы башка түләүләр.

Стимуллаштыру сыйфатындағы түләүләр – стимуллаштыру сыйфатындағы ёстәп һәм ёстәмә түләүләр, премияләр һәм башка стимуллаштыру түләүләре.

1.3. Теләче муниципаль районы муниципаль китапханәләренең, музейларының, музей тибындагы башка учреждениеләренең һәм мәдәни-ял итү учреждениеләренең мәдәният, сәнгать һәм кинематография хезмәткәрләре вазыйфалары

һөнәри квалификация төркемнәре хезмәткәрләренең (алга таба - мәдәният хезмәткәрләре) хезмәт хакы (хезмәте өчен түләү) түбәндәгеләр буенча билгеләнә:

- окладлар (вазыйфаи окладлар), хезмәт хакы ставкалары;
- компенсация характеристындагы түләүләр;
- стимуллаштыру характеристындагы түләүләр.

1.4. Профиль буенча эш стажы артуга, белем алуға яисә белем алу турындагы документларны торғызуға, квалификация категориясе бирелүгә, мактаулы исем бирелүгә, тармак буенча аерымлық билгеләре белән бүләкләнүгә бәйле рәвештә, еллык яисә башка ялда булу вакытында, аның вакытлыча хезмәткә яраксызлық чорында, шулай ук аның уртача хезмәт хакы саклана торган башка чорларда хезмәткәрнең хезмәтенә түләү күләме үзгәргүгә хокуки барлыкка килгәндә, аның хезмәтенә түләү күләме курсәтелгән чорлар тәмамлангандан соң үзгәртелә.

1.5. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районның муниципаль китапханәләре, музейлары, музей тибындагы башка учреждениеләре һәм мәдәни-ял иту учреждениеләре житәкчеләре:

- муниципаль китапханәләр, музейлар, музей тибындагы башка учреждениеләр һәм мәдәни-ял учреждениеләре хезмәткәрләренең хезмәт хакы (вазыйфаи окладлары) күләмнәре билгеләнә торган белем алу һәм эш стажы (белгечлек буенча эшләр, билгеле бер вазыйфада) турындагы документларны һәм башка нигезләрне тикшерәләр;
- ел саен муниципаль китапханәләрнен, музейларның, музей тибындагы башка учреждениеләрнен һәм мәдәни-ял иту учреждениеләренең барлык хезмәткәрләренең тарификация исемлекләрен төзиләр һәм раслыйлар;
- муниципаль китапханәләрнен, музейларның, музей тибындагы башка учреждениеләрнен һәм мәдәни-ял учреждениеләренең барлык хезмәткәрләренең хезмәт хакы күләмен вакытында һәм дөрес билгеләү өчен жаваплы.

II. Мәдәният хезмәткәрләренең база окладларын билгеләү

2.1. Мәдәният хезмәткәрләренең база окладлары түбәндәгө күләмнәрдә билгеләнә:

Вазыйфа атамасы	Айга база оклад күләме, сум		
	1	2	3
«Техник башкаручылар һәм ярдәмче состав артистлары вазыйфалары» һөнәри квалификация торкеме			
Билетлар контролеры	16388		
Музей күзәтүчесе	16388	19045	
«Урта звено мәдәният, сәнгать һәм кинематография хезмәткәрләре вазыйфалары» һөнәри квалификация төркеме			

Аккомпаниатор				
Кинотеатрларга, рестораннарга, кафеларга һәм биу мәйданчыкларына хезмәт күрсәтүче оркестр (ансамбль) артисты	16399	19249	21814	
Ассистентлар: режиссер, дирижер, балетмейстер, хормейстер				
Дискотека алып баручысы				
Билет кассалары мәдире	16399	19249	-	
Костюмнар бүлмәсе мәдире	16399	19249	-	
Аттракционның контролер-ұтыртучысы				
Мәдәни чараларны оештыручы				
Фильмофонды ремонтлау һәм реставрацияләү участогы мастеры				
Экскурсияләрне оештыручы	16399	19249	21814	
Режиссер ярдәмчесе				
Биу кичәсен гамәлгә ашыручы				
Түгәрәк, һәвәскәр берләшмә, кызыксынулар буенча клуб житәкчесе				

Һөнәри квалификация төркеме "Әйдәп баручы звено мәдәният, сәнгать һәм
кинематография хезмәткәрләре вазыйфасы"

Администратор	16429	19383	22242
Администратор (өлкән администратор)	16429	19383	22242
Аккомпаниатор- концертмейстер	16429	19383	22242
Оркестр артисты	16429	19383	22242
Артист-вокалист (солист)	16429	19383	22242
Библиограф	16429	19383	22242
Китапханәче	16429	19383	22242
Алып баручы библиограф	16429	19383	22242
Алып баручы китапханәче	16429	19383	22242

Китапханәнең, музейның һәм башка шундый учреждениеләрнең һәм оешмаларның әйдәп баручы методисты	16429	19383	22242
Баш библиограф	16429	19383	22242
Баш китапханәче	16429	19383	22242
Аттракцион мәдире	16429	19383	22242
Тавыш операторы	16429	19383	22242
Кинооператор	16429	19383	22242
Лектор (экскурсовод)	16429	19383	22242
Китапханә, музей һәм башка шундый учреждениеләр һәм оешмалар методисты	16429	19383	22242
Клуб учреждениесе, халық ижаты фәнни-методик үзәге, халық ижаты йорты, халық мәдәниятте үзәге (мәдәният һәм ял итү) һәм башка шундый учреждениеләр һәм оешмалар методисты	16429	19383	22242
Кинопрограммалар төзү методикасы	16429	19383	22242
Редактор (музыкаль мөхәррир)	16429	19383	22242
Китапханә, музей һәм башка шундый учреждениеләр һәм оешмалар мөхәррире	16429	19383	22242
Клуб учреждениесе, халық ижаты фәнни-методик үзәге, халық ижаты йорты, халық мәдәниятте үзәге (мәдәният һәм ял итү) һәм башка шундый учреждениеләр һәм оешмалар мөхәррире	16429	19383	22242
Репертуар мөхәррире	16429	19383	22242
Ижат жанрлары буенча белгеч	16429	19383	22242
Клуб эше методикасы буенча белгеч	16429	19383	22242
Исәп-саклау документлары буенча	16429	19383	22242

белгеч			
Фольклор белгече	16429	19383	22242
Экспозиция hэм күргэzmэ бүлеге белгече	16429	19383	22242
Фондларны саклаучы	16429	19383	22242
Ут буенча рэссам	16429	19383	22242
Рэссам-декоратор	16429	19383	22242
Рэссам-конструктор	16429	19383	22242
Рэссам-бизэүчэ	16429	19383	22242
Рэссам-куючы	16429	19383	22242
Рэссам-реставратор	16429	19383	22242
Рэссам-скульптор	16429	19383	22242
Рэссам-фотограф	16429	19383	22242
Нэнэри квалификация төркеме "Мэдэнийят, сэнгать hэм кинематография учреждениелэренең житэвч составы вазыйфасы"			
Балетмейстер-куючы	16449	19696	22561
Фондларның төп саклаучысы	16449	19696	22561
Баш рэссам	16449	19696	22561
Зоопаркның ветеринария лабораториясе мөдире	16449	19696	22561
Кино- hэм видеофильмнаар прокаты бүлеге мөдире (пункт)	16449	19696	22561
Китапханэнең бүлек (сектор) мөдире	16449	19696	22561
Мэдэнийят йорты (сарае) бүлеге (секторы), мэдэнийят hэм ял паркы, халык ижатының фэнни- методик үзэгэ, халык ижаты йорты, халык мэдэнийте үзэгэ (мэдэнийят hэм ял иту) hэм башка шундый учреждениелэр hэм оешмалар мөдире	16449	19696	22561
Зоопаркның бүлек (сектор) мөдире	16449	19696	22561
Музей бүлеге (сектор) мөдире	16449	19696	22561
Аттракцион техникасын эксплуатациялэү бүлеге мөдире	16449	19696	22561
Музейның күчмэ күргэzmэс мөдире	16449	19696	22561
Реставрация остиханэссе мөдире	16449	19696	22561

Сэнгать-рэсмиләштерү осталханәсе мөдире	16449	19696	22561
Тавыш режиссеры	16449	19696	22561
Режиссер (дирижер, балетмайстер, хормайстер)	16449	19696	22561
Массакүләм тамашалар режиссеры	16449	19696	22561
Режиссер-куючы	16449	19696	22561
Клуб формалаштыру, һәвәскәр берләшмә, студия, үзешчән сәнгать коллективы, кызыксынулар буенча клуб житәкчесе	16449	19696	22561
Сәнгать житәкчесе	16449	19696	22561

2.2. «Урта звено мәдәният, сәнгать һәм кинематография хезмәткәрләре вазыйфалары» һәм «Мәдәният, сәнгать һәм кинематография учреждениеләренәң житәкчесе составы вазыйфалары» һөнәри квалификация төркемнәренә кертелмәгән мәдәният хезмәткәрләренәң база окладлары түбәндәгә күләмнәрдә билгеләнә:

Һөнәри стандарт нигезендә вазыйфа атамасы	Размер базового оклада в месяц, рублей	
	урта звено белгечләрен әзерләү программалары буенча урта һөнәри белем, тулы булмаган югары белем	бакалавр, белгеч яки магистр дипломы белән расланган югары белем
Музейпредметларынсаклаучы	-	22242
Музей предметларын исәпкә алу белгече	19383	22242
Экскурсовод	19383	22242
Гид-тәржемәче	19383	22242
Баш саклаучы	-	22561
Музей исәбе бүлеге (секторы) мөдире	-	22561

“Музей бүлеге (секторы) мөдире”, “музейны исәпкә алу бүлеге (секторы) мөдире”, “китапханәнәң бүлек (секторы) мөдире”, “Мәдәният йорты (сарайның) бүлеге (секторы) мөдире, мәдәният һәм ял паркы, халық ижатының фэнни-методик үзәге, халық ижаты йорты, халық мәдәниятте үзәге (мәдәният һәм ял итү) һәм башка шундый ук учреждениеләр, зоопаркның бүлек (сектор) мөдире”, “кино һәм видеофильмнар прокаты буенча бүлек (пункт) мөдире (сектор) һәм “сәнгать житәкчесе” вазыйфалары буенча база окладына арттыраторган 1,1.коэффициентны кулланыла.

III. Мәдәният хезмәткәрләренәң вазыйфаи окладларын

формалаштыру тәртибе

3.1. Мәдәният хезмәткәрләренең вазыйфаи оклады түбәндәгे формула буенча исәпләнә:

$$O_d = O_b \times S,$$

биредә:

O_d - мәдәният хезмәткәрләренең вазыйфаи оклады;

O_b - әлеге Нигезләмәнең 2 бүлеге нигезендә кабул ителә торган мәдәният хезмәткәрләренең база оклады күләме;

S - мәдәният хезмәткәре шөгыльләнә торган ставкаларның фактик саны.

3.2. Әгәр биләгән вазыйфа югары белем таләп итмәсә - бакалавриат яки специалитет яки магистратура, урта һөнәри белем бирү буенча урта звено белгечләрен әзерләү программалары буенча, югары белемле затлар - бакалавриат яки специалитет яки магистратура, урта һөнәри белем бирү программалары буенча урта һөнәри белем, квалификацияле эшчеләрне, хезмәткәрләрне әзерләү программалары буенча урта һөнәри белем бирү программалары буенча урта һөнәри белем алу буенча урта һөнәри белем алу буенча урта һөнәри белем бирү булмаса, урта гомуми белемгә туры килә торган хезмәт өчен түләү разряды билгеләнә.

3.3. Вазыйфаларга карата квалификация таләпләре белем бирүнен төрле дәрәҗәләрен күздә тоткан очракта, фактта белем бирү дәрәҗәсенә туры килә торган хезмәт өчен түләү разряды билгеләнә.

3.4. Мәгариф дәрәҗәсе үзгәргән очракта, мәдәният хезмәткәре оклады тиешле белем алу турында дәүләт үрнәгендәгे документ бирелгән вакыттан төзәтмәләр кертергә тиеш.

IV. Стимуллаштыру характеристындагы түләүләр

4.1. Стимуллаштыру характеристындагы түләүләргә хезмәткәрне хезмәтнен сыйфат нәтижәсенә стимуллаштыруга, шулай ук башкарылган эш өчен бүләкләүгә юнәлдерелгән түләүләр керә.

4.2. Стимуллаштыру характеристындагы түләүләр түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- эшчәнлек үзенчәлеге өчен түләүләр;
- мактаулы исемнәр, дәүләт бүләкләре булган өчен түләүләр;
- квалификация категориясе өчен түләүләр;
- профиль буенча эш стажы өчен түләүләр;
- башкарыла торган эшләрнең сыйфаты өчен премия түләүләре;
- премия һәм башка стимуллаштыру түләүләре.

4.3. Эшчәнлек үзенчәлеге өчен түләүләр мәдәният, сәнгать һәм кинематография һөнәри квалификация төркемнәре хезмәткәрләренә аерым учреждениеләрдә урта, әйдәп баручы звено һәм житәкчелек составы вазыйфаларына бирелә һәм түбәндәгә формула буенча исәпләнә:

$$B_{sd} = O_d \times D_{sd},$$

биредә:

B_{sd} - эшчәнлекнең үзенчәлеге өчен түләүләр;

O_d - мәдәният хезмәткәрләренең вазыйфаи оклады;

Dsd - эшчәнлекнең үзенчәлеге өчен өстәмә түләүләр күләме.

Эшчәнлек үзенчәлеге өчен өстәмә күләмнәре 1 иче таблицада китерелгән.

4.4. Әлеге учреждениедә, бүлекчәдә һәм вазыйфада конкрет эш шартларын исәпкә алып, эшчәнлек үзенчәлеге өчен өстәмә түләүләр билгеләнә торган мәдәният хезмәткәрләре вазыйфалары исемлеге, сайлау һөнәр берлеге органы (яисә мәдәният хезмәткәрләре мәнфәгатыләрен тәкъдим итәргә вәкаләтле башка орган) белән килештереп, һәр учреждение тарафыннан раслана.

Таблица 1

Эшчәнлек үзенчәлеге өчен өстәмә түләүләрнең тәкъдим ителә торган күләме

№ т/б	Эшчәнлек үзенчәлеге өчен өстәмә түләүләр билгеләү нигезе	Һөнәри квалификация төркеме атамасы	Өстәмә түләүләр күләме, процент
1.	Физик үсешнен житешсезлекләре булган затларга хезмәт күрсәтү (сукырлар, чукраклар)	урта звено мәдәният, сәнгать һәм кинематография хезмәткәрләре вазыйфалары	5
		эйдәп баручы звеноның мәдәният, сәнгать һәм кинематография хезмәткәрләре вазыйфалары	5
2.	Милли статусы булган мәдәният, сәнгать һәм кинематография учреждениеләрендә эшләү	эйдәп баручы звеноның мәдәният, сәнгать һәм кинематография хезмәткәрләре вазыйфалары	30
		мәдәният, сәнгать һәм кинематография учреждениеләренең житәкчे составы вазыйфалары	30
3.	Чит телне гамәли эштә куллану	эйдәп баручы звеноның мәдәният, сәнгать һәм кинематография хезмәткәрләре вазыйфалары	5
		мәдәният, сәнгать һәм кинематография учреждениеләренең житәкче составы вазыйфалары	5
4.	Милли статус булган мәдәният учреждениеләрендә практик эштә ике дәүләт теле куллану	эйдәп баручы звеноның мәдәният, сәнгать һәм кинематография хезмәткәрләре вазыйфалары	10
		мәдәният, сәнгать һәм кинематография учреждениеләренең житәкче составы вазыйфалары	10

* Милли статусы булган учреждениеләргә "Татарстан Республикасы милли китапханәсе" дәүләт бюджет мәдәният учреждениесе, "Татарстан Республикасы милли музее" дәүләт бюджет мәдәният учреждениесе керә.

4.5. Мактаулы исемнәр, дәүләт бүләкләре булган өчен түләүләр мәдәният, сәнгать һәм кинематография хезмәткәрләре вазыйфаларының һөнәри квалификация төркемнәренә керүче хезмәткәрләргә бирелә һәм түбәндәге формула буенча

исәпләнә:

$$B_{pz} = O_d \times D_{pz},$$

биредә:

B_{pz} - мактаулы исемнәр, дәүләт бүләкләре булган өчен түләү;

O_d - мәдәният хезмәткәрләренең вазыйфаи оклады;

D_{pz} - мактаулы исемнәр, дәүләт бүләкләре булган өчен ёстәмә күләме.

4.6. Советлар Социалистик Республикалары Союзы составында автономияле республикаларның, Татарстан Республикасының мактаулы исемнәре, дәүләт бүләкләре өчен ёстәмә түләүләр күләме 8 процент тәшкил итә.

Россия Федерациясенең, Совет Социалистик Республикалар Союзының, Совет Социалистик Республикалар Союзы составындагы союздаш республикаларның мактаулы исемнәре булган өчен ёстәмә түләү күләме 10 процент тәшкил итә.

Стимуллаштыру характеристындагы түләүләр бирү өчен булырга тиешле Россия Федерациясенең, Татарстан Республикасының, Совет Социалистик Республикалары Союзы, Совет Социалистик Республикалары Союзы составындагы союздаш һәм автономияле республикаларның мактаулы исемнәре, муниципаль бүләкләре исемлеге әлеге Нигезләмәнең күшымтасында китерелгән.

4.7. Мактаулы исемнәр, дәүләт бүләкләре булган өчен түләү күләмнәрен билгеләү мактаулы исем, дәүләт бүләге бирелгән көннән башкарыла. Ике һәм андан да күбрәк мактаулы исемнәре, ике һәм андан да күбрәк дәүләт бүләкләре булган хезмәткәрләргә мактаулы исемнәр, муниципаль бүләкләр булган өчен түләү хезмәткәрнен сайлавы буенча муниципаль бүләкләренен берсе буенча билгеләнә.

4.8. Квалификация категориясе өчен түләүләр белгечлекләр буенча мәшгуль хезмәткәрләргә бирелә, алар һөнәри-квалификация төркемнәре киселешендә аттестация йомгаклары буенча квалификация категорияләре бирүне күз алдында tota. Квалификация категориясе өчен түләүләр түбәндәге формула буенча исәпләнә:

$$B_{kk} = O_d \times D_{kk},$$

биредә:

B_{kk} - квалификация категориясе өчен түләү;

O_d - мәдәният хезмәткәрләренең вазыйфаи оклады;

D_{kk} - квалификация категориясе өчен ёстәмә түләүләр күләме.

Квалификация категориясе өчен ёстәмә күләмнәре 2 таблицада китерелгән.

Квалификация категориясе өчен түләүләрне үзгәрту (билгеләү) аттестация комиссиясен төзегән орган (учреждение) әмрәе датасы нигезендә башкарыла.

2 таблица

Квалификация категорияссе	Өстәлмәләр күләме, процентлар
Алдынгы звено мәдәният хезмәткәрләре вазыйфаларының һөнәри-квалификация төркеме	
2 квалификация категорияссе	2
1 квалификация категорияссе	4
Югары квалификация категорияссе, шулай ук "баш яки эйдәүче" исеме белән билгеләнгән вазыйфалар	6

4.9. Профиль буенча эш стажы өчен түләүләр, профиль буенча эш озынлыгына карап, һөнәри квалификация төркемнәре буенча билгеләнә һәм түбәндәге формула буенча исәпләнә:

$$B_s = O_d \times D_s,$$

биредә:

B_s - профиль буенча эш стажы өчен түләү;

O_d - мәдәният хезмәткәрләренең вазыйфаи оклады;

D_s - профиль буенча эш стажы өчен өстәмә түләүләр күләме.

Профиль буенча стажга өстәмә түләүләр күләме 3 таблицада китерелгән.

3 таблица

Профиль буенча эш стажы өчен өстәмә түләүләр күләме

Һөнәри квалификация төркеме атамасы	Стаж буенча төркем	Өстәмә түләүләр күләме, процент		
		1	2	3
Урта звено мәдәният, сәнгать һәм кинематография хезмәткәрләре вазыйфалары	3 тән 10 яшькә кадәр		12	
	10 нан 15 яшькә кадәр		14	
	15 тән 20 яшькә кадәр		16	
	20 дән 25 яшькә кадәр		18	
	25 яшьтән югары		22	
Әйдәп баручы звеноның мәдәният, сәнгать һәм кинематография хезмәткәрләре вазыйфалары	3 тән 10 яшькә кадәр		12	
	10 нан 15 яшькә кадәр		14	
	15 тән 20 яшькә кадәр		16	
	20 дән 25 яшькә кадәр		18	
	25 яшьтән югары		22	
Мәдәният, сәнгать һәм кинематография учреждениеләренең житәкчे составы вазыйфалары	3 тән 10 яшькә кадәр		12	
	10 нан 15 яшькә кадәр		14	
	15 тән 20 яшькә кадәр		16	
	20 дән 25 яшькә кадәр		18	
	25 яшьтән югары		22	

4.10. Вазыйфалар (һөнәрләр) исемлеге, эш вакыты вазыйфасы (белгечлеге) буенча эш стажына кертелә, Татарстан Республикасы мәдәният министры боерыгы

белән раслана.

4.11. Эш стажы үзгәргәндә профиль буенча эш стажы өчен түләүләр күләме, эгәр стажны раслый торган документлар учреждениедә булса, профиль буенча эш стажы өчен түләүләр күләмен арттыру хокукуын бирә торган стажга ирешкән көннән алыш билгеләнә (үзгәртелә).

4.12. Башкарыла торган эшләрнең сыйфаты өчен премия түләүләре мәдәният хезмәткәрләре вазыйфаларының һөнәри квалификация төркемнәре хезмәткәрләрене билгеле бер вакыт аралыгында (бер ай, квартал, бер ел) хезмәт нәтижәләре буенча билгеләнә. Башкарыла торган эшләрнең сыйфаты өчен премия түләүләре күләменә йогынты ясый торган төп критерий - Татарстан Республикасы мәдәният министры боерыгы белән раслана торган мәдәният хезмәткәрләре эшчәнлегенең нәтижәлелеген бәяләү критерийларының ин чик күрсәткечләренә ирешү.

4.13. Мәдәният учреждениеләре хезмәткәрләре эшчәнлегенең нәтижәлелеген бәяләү критерийлары аның житәкчесе тарафыннан раслана. Мәдәният хезмәткәрләре эшчәнлегенең нәтижәлелеген бәяләү критерийларының конкрет билгеләре һәм түләүләр башкару шартлары учреждение алдында торган бурычлардан чыгып ел саен билгеләнә.

4.14. Башкарыла торган эшләрнең сыйфаты өчен премия түләүләрен башкару күләме, тәртибе һәм шартлары учреждениенең локаль норматив хокукий актлары һәм коллектив килешүләр белән билгеләнә.

4.15. Башкарыла торган эшләрнең сыйфаты өчен премия түләүләре һөнәри квалификация төркемнәре буенча билгеләнә һәм түбәндәге формула буенча исәпләнә:

$$B_k = O_d \times D_k,$$

бидә:

B_k - башкарыла торган эшләрнең сыйфаты өчен премия түләүләре;

O_d - мәдәният хезмәткәрләренең вазыйфаи оклады;

D_k - башкарылган эшләрнең сыйфатына ёстәмәнең ин чик күләме.

Башкарыла торган эшләрнең сыйфаты өчен ёстәмә түләүләрнең ин чик күләме 4 таблицада китечелгән.

4 таблица

Башкарыла торган эшләрнең сыйфаты өчен ёстәмә түләүләрнең ин чик күләмнәре

Һөнәри квалификация төркеме атамасы	Ёстәмә түләүләр күләме, процент
Техник башкаручылар һәм ярдәмче состав артистлары вазыйфалары	14
Урта звено мәдәният, сәнгать һәм кинематография хезмәткәрләре вазыйфалары	22
Әйдәп баручы звеноның мәдәният, сәнгать һәм кинематография хезмәткәрләре вазыйфалары	32
Мәдәният, сәнгать һәм кинематография	42

учреждениеләренең житәкчесе составы вазыйфалары

4.16. Премиаль һәм башка бүләкләү түләүләре хезмәткәрләргә билгеле бер вакыт (ай, квартал, ел) чоры өчен, юбилей даталары, рәхмәт хатлары, грамоталар, дәүләт бүләкләре алу һәм оешманың локаль актлары һәм коллектив шартнамәләр белән билгеләнгән башка нигезләр буенча бер үк вакытта билгеләнә.

4.17. Теләче муниципаль районының муниципаль китапханәләре, музейлар, башка музей тибындагы учреждениеләр һәм мәдәни-ял учреждениеләре хезмәткәрләренең эшчәнлегенең иттиҗәлелеген күтәрү һәм Россия Федерациясе Президентының "Дәүләт социаль сәясәтен гамәлгә ашыру чараплары турында" 2012 елның 7 маенданы 597 номерлы Указы белән билгеләнгән максатчан күрсәткечләрнен ирешелгән дәрәҗәсен саклау максатларында мәдәният хезмәткәрләренә төп эш урыны һәм төп вазыйфасы буенча бер тапкыр бирелә торган кызыксындыру түләүләре бирелә.

4.18. Премияләр һәм башка бүләкләү түләүләрен башкару құләме, тәртибе һәм шартлары учреждениенең локаль норматив хокукый актлары һәм коллектив килешүләр белән билгеләнә.

**V. Учреждение житәкчесе, учреждение житәкчесе урынбасары,
баш бухгалтерның хезмәт хакын билгеләу тәртибе**

5.1. Учреждение житәкчеләренең, учреждение житәкчеләре урынбасарларының һәм баш бухгалтерларның хезмәт хакы вазыйфаи окладлардан һәм компенсация һәм стимуллаштыру характеристындагы түләүләрдән тора.

5.2. Мәдәният учреждениесе житәкчесенең оклады, хезмәткә түләү төркеменә карап, елына бер тапкыр мәдәният учреждениесен гамәлгә куючи тарафыннан билгеләнә. Мәдәният учреждениесе житәкчесенең хезмәт хакы төркеме мәдәният учреждениесе хезмәткәрләренең штат санына карап билгеләнә.

5.3. Учреждение житәкчеләренең урынбасарлары һәм баш бухгалтерларының округлары әлеге учреждениеләр житәкчеләренең вазыйфаи окладларыннан 20-30 процентка түбәнрәк билгеләнә.

5.4. Житәкчеләренең хезмәте өчен түләү төркеме, житәкчеләренең хезмәт хакы күләмнәре 5 таблицада күрсәтелгән.

5 таблица

Мәдәният учреждениеләре житәкчеләренең планнары

Учреждение типы	Айга оклад күләме, мең сум хезмәт өчен түләү буенча төркем							
	1	2	3	4	5	6	7	8
	хезмәткәрләр штаты, ставкалар саны							
	10,99 9 га кадәр	11 дән 30,999 га кадәр	31 дән 50,999 га кадәр	51 дән 75,999 га кадәр	76 дән 150,999 га кадәр	151 дән 300,999 га кадәр	301 дән 500,999 га кадәр	501 дән югары
Китапханәләр	-	30,0	37,0	40,5	44,0	52,0	57,0	-
Клублар	28,0	34,5	37,0	40,5	42,0	47,0	57,0	-

Музейлар	29,5	33,5	35,0	42,0	44,0	52,0	57,0	-
Мэдэни-ял иту үзэгэ	-	39,0	40,0	42,0	-	-	-	-
Жирле радиотапшырулар	27,0	-	-	-	-	-	-	-
Киновидео берлэшмэ	25,0	30,0	-	-	-	-	-	-
Башкалар	25,0	40,0	-	41,0	42,0	-	-	-

5.5. Башкарыла торган эшлэрнен сыйфаты өчен кызыксындыргыч характердагы түлэүлэр мэдэнийт учреждениесе житэкчесенэ, эшчэнлекиң нэтижэлелеге критерийлары нигезендэ билгелэнгэн эшчэнлек нэтижэлэрэн исэлкэ алып, мэдэнийт учреждениесен гамэлгэ куючы тарафыннан билгелэнэ.

Башкарыла торган эшлэрнен сыйфаты өчен стимуллаштыру хактерын түлэүлэр мэдэнийт учреждениесе житэкчесенэ ай саен, ел йомгаклары буснча, мөхим һэм аеруча мөхим бирэмнэрне үтэгэн өчен түлэнергэ мөмкин.

Башкарыла торган эшлэрнен сыйфаты өчен стимуллаштыру хактерындагы түлэүлэр күләме мэдэнийт учреждениесе житэкчесенэ б ичы таблицада бирелгэн.

6 таблица

Мэдэнийт учреждениелэре житэкчелэренең башкарсан эшлэрнен сыйфаты өчен стимуллаштыру хактерындагы түлэүлэр күләме

Учреждение тибы	Айга стимуллаштыру хактерындагы түлэү күләме, мен сум хезмэт өчен түлэү буенча төркем							
	1	2	3	4	5	6	7	8
	хезмэткэрлэр штаты, ставкалар саны							
10,99 9 га кадэр	11 дэн 30,999 га кадэр	31 дэн 50,999 га кадэр	51 дэн 75,999 га кадэр	76 дэн 150,999 га кадэр	151 дэн 300,999 га кадэр	301 дэн 500,999 га кадэр	501 дэн югары	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Китапханэлэр	-	3,0	4,0	4,5	5,5	6,0	6,0	-
Клублар	2,5	3,5	4,0	4,5	5,0	5,5	6,0	-
Музейлар	2,5	3,0	3,5	5,0	5,5	6,0	6,0	-
Мэдэни-ял иту үзэгэ	-	4,0	4,5	5,0	-	-	-	-
Жирле радиотапшырулар	2,0	-	-	-	-	-	-	-
Киновидео берлэшмэ	2,0	3,0	-	-	-	-	-	-
Башкалар	2,0	4,5	-	5,0	5,0	-	-	-

5.6. Башкарыла торган эшлэрнен сыйфаты өчен кызыксындыргыч

характердагы тұләүләр житәкче урынбасарына, мәдәният учреждениесенең баш бухгалтерына, аларның эшчәнлеге нәтижәләрен исәпкә алып, локаль норматив актларда билгеләнгән нәтижәлелек критерийлары нигезендә билгеләнә. Житәкче урынбасарына, баш бухгалтерга стимул бирудай саен, ел йомгаклары буенча, мөһим һәм аерура мөһим биремнәрне үтәгән өчен гамәлгә ашырылырга мөмкин. Стимуллаштыру харақтерындагы тұләүнен чик дәрәжәсе житәкче урынбасарына, төп бухгалтерга мәдәният учреждениесе житәкчесенең стимуллаштыру харақтерындагы тұләүләрнен 80 процента дәрәжәсендә билгеләнә.

5.7. Мәдәният учреждениесенең житәкчеләр, житәкчеләр урынбасарлары һәм баш бухгалтерлары эшчәнлеге нәтижәлелегенең критерийлары һәм аларның саллы коэффициентлары мәдәният учреждениесенең гамәлгә куючылары тарафынан раслана.

5.8. Башкарыла торган эшләрнен сыйфаты өчен стимуллаштыру харақтерындагы тұләүләр (B_k) түбәндәге формула буенча исәпләнә:

$$B_k = B_C \times K_{IK} ;$$

Биредә:

B_C - 6 таблицада билгеләнгән мәдәният учреждениесе житәкчесенең башкарыла торган эшләрнен сыйфаты өчен стимуллаштыру харақтерындагы тұләүләр күләме;

K_{IK} - сыйфат критерийларын үтәу коэффициенты.

5.9. Компенсация харақтерындагы тұләүләр Россия Федерациясе Хезмәт кодексы нигезендә раслана торган компенсация харақтерындагы тұләүләр төрләре исемлеге нигезендә мәдәният учреждениеләре житәкчеләре, аларның урынбасарлары һәм баш бухгалтерлары өчен билгеләнә.

VI. Компенсация сыйфатындагы тұләүләр

6.1. Учреждениеләрдә компенсация харақтерын тұләүгә түбәндәгеләр көрә:

- авыл жириндә эшләгән өчен белгечләргә тұләүләр;
- авыр эшләрдә эшләүче хезмәткәрләргә заарлы һәм (яисә) куркыныч һәм хезмәтнең башка маңсус шартлары булған эшләргә тұләүләр;
- нормаль шартлардан читләшкән шартларда (төрле квалификация эшләрен башкарғанда, профессияләр (вазыйфалар) берләштергендә, эштән тыш эш өчен, төnlә эшләу һәм нормаль шартлардан читләшкән башка шартларда эшләр башкарғанда) эшләгән өчен тұләу.

6.2. Компенсация харақтерындагы тұләүләр, аларны гамәлгә ашыру күләмнәре һәм шартлары хезмәт законнары һәм хезмәт хокуқы нормалары булған башка норматив хокуқый актлар нигезендә күмәк шартнамәләр, килешүләр, локаль норматив актлар белән билгеләнә.

6.3. Авыл жириндә эшләгән өчен белгечләргә тұләүләр мәдәният хезмәткәрләренә бирелә һәм түбәндәге формула буенча исәпләнә:

$$B_{sm} = D_{sm} \times S ,$$

Биредә:

B_{sm} - авыл жирендэ эшлэгэн өчен белгечлэргэ түлэү;

D_{sm} - авыл жирендэ эшлэгэн өчен белгечлэргэ 1388,5 сум күләмендэ түлэү күләме;

S - мәдәният хезмәткәре шөгүлләнэ торган ставкаларның фактик саны.

6.4. Авыр эшләрдә, зааралы һәм (яисә) куркыныч һәм башка маҳсус хезмәт шартлары белән эшләрдә мәшгуль хезмәткәрләргә компенсация характеристындагы түләүләр һәм нормаль (төрле квалификация эшләрен башкарганда, һөнәрләрне (вазыйфаларны) берләштергәндә, дәрестән тыш эш өчен, төnlә һәм нормаль эштән читләшкән башка шартларда эшлэгэндә нормаль (төрле квалификация эшләрен башкарганда) эштән читләшкән шартларда эшлэгэн өчен, компенсация характеристындагы түләүләр түбәндәге формула буенча исәпләнә:

$$B_{kh} = O_d \times D_{kh} \times \frac{H_{fsl}}{H_n},$$

биредә:

B_{kh} - компенсация характеристындагы түләүләр;

O_d - мәдәният хезмәткәрләренең вазыйфаи оклады;

D_{kh} - компенсация характеристын түләүгэ ёстәмә түләүләр күләме;

H_{fsl} - законда компенсация характеристындагы түләүләр каралган, фактта эшләнгән вакыт;

H_n - Россия Федерациясе Хезмәт кодексы нигезендә кабул ителә торган мәдәният хезмәткәрләренең хезмәт хакының нигез ставкасы (база оклады) өчен сәгать нормасы.

6.5. Нормаль эшләрдән читләшкән шартларда (төрле квалификация, һөнәр (вазыйфалар) берләштергәндә, эштән тыш эш өчен, төnlә эшлэү һәм нормаль шартлардан читләшкән башка шартларда эшләр башкарганда) эш өчен түләүләр түбәндәге күләмнәрдә билгеләнә:

- төnlә эшлэү сәгате нормаль шартларда эшлэү белән чагыштырганда артыграк күләмдә түләнә, эмма Россия Федерациясе законнары һәм башка норматив хокукий актлары белән билгеләнгән күләмнәрдән ким түгел;

- хезмәткәрне эшкә жәлеп иткән очракта, ана билгеләнгән ял көнендә яисә эш көне булмаган бәйрәм көнендә эш икеләтә күләмдә түләнә;

- работникам, получающим должностной оклад, в размере не менее одинарной дневной или часовой базовой ставки сверх оклада, если работа в выходной и нерабочий праздничный день производилась в пределах месячной нормы рабочего времени, и в размере не менее двойной часовой или дневной ставки сверх базового оклада, если работа производилась сверх месячной нормы.

6.6. Ял көннәрендә яки бәйрәм ял көнендә эшлэгэн хезмәткәр теләгә белән ана икенче ял көне бирелергә мөмкин. Бу очракта эш көне булмаган бәйрәм көнендәге хезмәт гадәти күләмдә түләнә, э ял көне өчен түләнми.

6.7. Зааралы һәм (яки) куркыныч хезмәт шартлары булган эшләрдә эшләүче хезмәткәрләрнең хезмәте өчен түләү нормаль хезмәт шартлары булган эшләрнең төрле төрләре өчен билгеләнгән окладлар (вазыйфаи окладлар), хезмәт хакы ставкалары белән чагыштырганда югарырак күләмдә, хезмәт шартларын маҳсус бәяләү нигезендә база окладның кимендә 4 процента күләмендә билгеләнә.

6.8. Авыр эшләр, заарлы, куркыныч һәм башка аерым хезмәт шартлары булган эшләр исемлеге, социаль-хезмәт мөнәсәбәтләрен жайга салу буенча Россия Федерациясе Хөкүмәте фикерен исәпкә алып, Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә.

VII. Муниципаль китапханәләрнең, музейларның, музей тибындагы башка учреждениеләрнең һәм мәдәни-ял итү учреждениеләренең хезмәт өчен түләү фондын формалаштыру һәм куллану тәртибе

7.1. Муниципаль китапханәләрнең, музейларның, музей тибындагы башка учреждениеләрнең һәм мәдәни-ял итү учреждениеләренең хезмәт өчен түләү фондын формалаштыру финанс чыгымнары нормативы, кулланучылар һәм хезмәт күрсәтүләр саны нигезендә билгеләнгән агымдагы финанс есна мәдәният учреждениесе акчалары күләме чикләрендә гамәлгә ашырыла һәм мәдәният учреждениесенең финанс-хужалык эшчәнлеге планында чагыла.

7.2. Элеге Нигезләмәдә билгеләнгән вазыйфаи окладларны исәпләү, компенсация һәм стимуллаштыру характеристындагы түләүләр муниципаль китапханәләрнең, музейларның, музей тибындагы башка учреждениеләрнең һәм мәдәни-ял итү учреждениеләренең барлык хезмәткәрләренә агымдагы финанс-хужалык эшчәнлеге планында хезмәт өчен түләүгә каралган акчалар исәбеннән башкарыла.

7.3. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районның муниципаль китапханәләрнең, музейларның, башка музей тибындагы һәм мәдәни-ял итү учреждениеләренең финанс-хужалык эшчәнлеге планын үтәү барышында барлыкка килгән хезмәт өчен түләү фонды экономиясе, элеге Нигезләмә нормаларын исәпкә алып кабул ителгән, финанс белән тәэмин итүнең барлык чыганаклары, түләүле хезмәтләр күрсәтүдән алынган керемнәре дә кертеп, тиешле чорда (айда, кварталда, бер елда) муниципаль китапханәләрнең, музейларның, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районның башка музей тибындагы учреждениеләрнең һәм мәдәни-ял итү учреждениеләренең локаль норматив актлары нигезендә локаль түләүләргә жибәрелергә мөмкин.

Хезмәт өчен түләү фонды экономиясе булганда, стимуллаштыру түләүләре хезмәт өчен түләү фонды экономиясе барлыкка килгән вазыйфаларның һәнәри-квалификация төркеме хезмәткәрләренә башкарыла.

Хезмәт нормаларын (хезмәт вазыйфаларын) үтәгән Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районның муниципаль китапханәләре, музейлары, башка музей тибындагы учреждениеләр һәм мәдәни-ял учреждениеләре эшчеләренең гомумтармак һәнәрләренең һәнәри квалификация төркемнәре хезмәткәрләренә һәм житәкчеләр, белгечләр һәм хезмәткәрләр, авыл хужалыгы хезмәткәрләре, медицина һәм фармацевтика хезмәткәрләренең гомумтармак вазыйфалары хезмәткәрләренә тиешле чор өчен хезмәт өчен түләү фондын экономияләү хисабына башкарылган акчалата бүләкләү туләве күләме, бу чорда үтәгән эш вакыты нормасын исәпкә алып, «Хезмәт өчен түләүнен минималь күләме турында» 2000 елның 19 июнендейгэ 82-ФЗ номерлы федераль закон белән агымдагы елның 1 гыйнварына билгеләнгән хезмәт өчен түләүнен минималь күләмен өчләтә арттырган күләмнән артып китә алмый.

Хезмәт өчен түләү фондын экономияләү исәбенә Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районның муниципаль китапханәләре, музейлары, музей тибындагы башка учреждениеләре һәм мәдәни-ял итү учреждениеләре житәкчеләренә стимуллаштыру түләүләре күләме Теләче муниципаль районның муниципаль китапханәләрен, музейларын, музей тибындагы башка

учреждениелэрне һәм мәдәни-ял итү учреждениеләрен оештыручи тарафыннан билгеләнә.

Түләүле хезмәтләр күрсәтүдән алынган керемнәрне дә керте, финанс яғыннан тәэмин итүнен барлык чыганаклары хисабына Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районның муниципаль китапханәләре, музейлары, музей тибындагы башка учреждениеләре һәм мәдәни- ял итү учреждениеләренең финанс-хужалык эшчәнлеге планын үтәү барышында барлыкка килгән хезмәт өчен түләү фондын экономияләү өчен жаваплылык Теләче муниципаль районның муниципаль китапханәләре, музейлары, музей тибындагы башка учреждениеләре һәм мәдәни-ял итү учреждениеләре житәкчеләренә йөкләнә.

Теләче муниципаль районы
муниципаль китапханәләренен,
музейларының, музей тибындагы башка
учреждениеләренен һәм мәдәни-ял итү
учреждениеләренен мәдәният, сөнгать
һәм кинематография хезмәткәрләре
вазыйфалары һөнәри квалификация
төркемнәре хезмәткәрләренә хезмәт
өчен түләү шартлары турында
Нигезләмәгә күшүмтә

Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Совет Социалистик Республикалар Союзы, Совет Социалистик Республикалар Союзы составында Союздаш һәм Автоном Республикалар дәүләт бүләкләре исемлеге, алар булган өчен стимуллаштыру характеристынdagы түләүләр бирелә

№ т/б	Мактаулы исем, дәүләт бүләге атамасы
1	2
1. Россия Федерациисенең мактаулы исемнәре	
1.1.	Россия Федерациисенең Халык артисты
1.2.	Россия Федерациисенең Халык рэссамы
1.3.	Россия Федерациисенең Атказанган артисты
1.4.	Россия Федерациисенең Атказанган мәдәният хезмәткәре
1.5.	Россия Федерациисенең Атказанган рэссамы
2. Татарстан Республикасы мактаулы исемнәре, дәүләт бүләкләре	
2.1.	Татарстан Республикасының Халык артисты
2.2.	Татарстан Республикасының Халык язучысы
2.3.	Татарстан Республикасының Халык шагыйре
2.4.	Татарстан Республикасының Халык рэссамы
2.5.	Татарстан Республикасының Атказанган артисты
2.6.	Татарстан Республикасының Атказанган сәнгать эшлеклесе
2.7.	Татарстан Республикасының Атказанган мәдәният хезмәткәре
3. Советлар Социалистик Республикалары Союзының мактаулы исемнәре	
3.1.	СССР Халык артисты
3.2.	СССР Халык рэссамы
4. Советлар Социалистик Республикалары Союзы составында союздаш республикаларның мактаулы исемнәре	
4.1.	Атказанган пропагандачы
4.2.	Халык артисты
4.3.	Атказанган артист
4.4.	Атказанган сәнгать эшлеклесе
4.5.	Халык рэссамы
4.6.	Атказанган рэссам
4.7.	Халык язучысы
4.8.	Атказанган язучы
4.9.	Халык шагыйре

4.10.	Халык жырчысы
4.11.	Халык ақыны
4.12.	Атказанган журналист
4.13.	Атказанган мәденият эшлеклесе
4.14.	Атказанган мәдени-мәгърифәтчелек эше хезмәткәре
4.15.	Атказанган мәденият хезмәткәре
4.16.	Атказанган китапханәче
4.17.	Гамәли сәнгать осталы
4.18.	Атказанган халык ижаты осталы
4.19.	Атказанган фән эшлеклесе
5. Совет Социалистик Республикалар Союзы составында автономияле республикаларның мактаулы исемнәре	
5.1.	Атказанган төзүче
5.2.	Халык артисты
5.3.	Атказанган артист
5.4.	Атказанган сәнгать эшлеклесе
5.5.	Халык рәссамы
5.6.	Атказанган рәссам
5.7.	Халык язучысы
5.8.	Атказанган язучы
5.9.	Халык шагыйре
5.10.	Атказанган журналист
5.11.	Атказанган мәденият хезмәткәре
5.12.	Атказанган китапханәче
5.13.	Атказанган фән һәм мәденият эшлеклесе
5.14.	Атказанган фән һәм техника эшлеклесе
5.15.	Атказанган фән эшлеклесе

Татарстан Республикасы
Теләче муниципаль районы
Башкарма комитетының
«21» 02 2023 № 32
каары белән расланган

**Теләче муниципаль районы муниципаль мәдәният учреждениеләренең
гомумтармак эшче һөнәрләре һәм гомумтармак житәкчे, белгеч һәм
хезмәткәр вазыйфалары һөнәри квалификация төркемнәре хезмәткәрләрене
хезмәт өчен түләү шартлары турында Нигезләмә**

I. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы муниципаль мәдәният учреждениеләре житәкчеләренең, белгечләренең һәм хезмәткәрләренең гомумтармак һөнәрләре хезмәткәрләренең һөнәри квалификация төркемнәре хезмәткәрләренең хезмәте өчен түләү шартлары турында (алга таба - Нигезләмә) хезмәткәрләренең окладларын булдыру тәртибен, компенсация һәм стимуллаштыру характеристындагы түләүләр шартларын һәм күләмен, шулай ук аларны билгеләү критерийларын билгели.

1.2. Элеге Нигезләмәдә тубәндәге тәшенчәләр һәм билгеләмәләр кулланыла:

Хезмәт өчен түләү системасы - учреждениеләр хезмәткәрләренең хезмәтенә түләүнен шартларын һәм күләмен билгели торган нормалар жыелмасы, база окладлары, вазыйфаи окладлары күләмнәрен дә кертеп, шулай ук федераль законнар һәм Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукий актлары нигезендә билгеләнгән компенсация һәм стимуллаштыру характеристындагы түләүләр.

База оклады, хезмәт хакының база ставкасы - компенсация һәм стимуллаштыру түләүләрен исәпкә алмыйча, тиешле һөнәри квалификация төркеменә керә торган эшче яисә житәкче, белгеч, техник башкаручы һөнәре буенча һөнәри эшчәнлекне гамәлгә ашыручи учреждение хезмәткәренең хезмәт хакы ставкасы.

Вазыйфаи оклад - компенсация һәм стимуллаштыру түләүләрен исәпкә алмыйча, ставканы исәпкә алыш, календарь ай өчен тиешле катлаулылыктагы хезмәт (вазыйфаи) бурычларын үтәгән өчен хезмәткәрнен хезмәтенә түләүнен билгеләнгән күләме.

Хезмәткәрнең хезмәт хакы (хезмәт өчен түләү) - хезмәткәрнен квалификациясенә, катлаулылыгына, башкарыла торган эшнең күләменә, сыйфатына һәм шартларына карап, хезмәт өчен түләү, шулай ук компенсация һәм стимуллаштыру түләүләре.

Компенсация характеристындагы түләүләр - компенсация характеристындагы ёстәмә түләүләр һәм ёстәмә түләүләр, шул исәптән нормаль шартлардагы эш өчен түләү һәм компенсация характеристындагы башка түләүләр.

Стимуллаштыру характеристындагы түләүләр - ёстәмә түләүләр һәм стимуллаштыручи характеристидагы ёстәмә түләүләр, премияләр һәм башка стимуллаштыру түләүләре.

1.3. Эшче һөнәрләренең һәм житәкчеләренең, белгечләренең һәм хезмәткәрләренең гомумтармак вазыйфаларының һөнәри квалификация төркемнәре

хезмәткәрләренең хезмәт хакы түбәндәгеләрдән билгеләнә:

- окладлар (вазыйфаи окладлары), хезмәт хакы ставкалары;
- компенсация сыйфатындагы түләүләр;
- стимуллаштыру сыйфатындагы түләүләр.

II. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районның муниципаль мәдәният учреждениеләре гомумтармак эшче һөнәрләренең һәм гомумтармак житәкчे, белгеч һәм хезмәткәр вазыйфалары һөнәри квалификация төркемнәре хезмәткәрләренең база окладларын билгеләү

2.1. Теләче муниципаль районаны мәдәният учреждениеләре хезмәткәрләренең һөнәри квалификация төркемнәре хезмәткәрләренең база окладлары түбәндәгә күләмнәрдә билгеләнә:

Квалификация дәрәжәсе	Айга база оклады күләме, сум
"Беренче дәрәжәдәге эшче һөнәрләре" професиональ квалификация төркеме	
Беренче квалификация дәрәжәсе	15279
Икенче квалификация дәрәжәсе	15477
"Икенче дәрәжәдәге эшче һөнәрләре" професиональ квалификация төркеме	
Беренче квалификация дәрәжәсе	15618
Икенче квалификация дәрәжәсе	15792
Өченче квалификация дәрәжәсе	15970
Дүртенче квалификация дәрәжәсе	16501

2.2. Теләче муниципаль района муниципаль мәдәният учреждениеләре житәкчеләренең, белгечләренең һәм хезмәткәрләренең гомумтармак вазыйфаларының һөнәри квалификация төркемнәре хезмәткәрләренең база окладлары түбәндәгә күләмнәрдә билгеләнә:

Квалификация дәрәжәсе	Айга база оклады күләме, сум
1	2
"Беренче дәрәжәдәге хезмәткәрләренең гомумтармак вазыйфалары" һөнәри квалификация төркеме	
Беренче квалификация дәрәжәсе	15279
Икенче квалификация дәрәжәсе	15477
"Икенче дәрәжәдәге хезмәткәрләренең гомумтармак вазыйфалары" һөнәри квалификация төркеме	
Беренче квалификация дәрәжәсе	15618
Икенче квалификация дәрәжәсе	15792
Өченче квалификация дәрәжәсе	15970
Дүртенче квалификация дәрәжәсе	16197
Бишенче квалификация дәрәжәсе	16383
"Өченче дәрәжәдәге хезмәткәрләренең гомумтармак вазыйфалары" һөнәри квалификация төркеме	
Беренче квалификация дәрәжәсе	16573
Икенче квалификация дәрәжәсе	16766
Өченче квалификация дәрәжәсе	16963
Дүртенче квалификация дәрәжәсе	17164

Бишенче квалификация дәрәжәсе	17390
"Дүртенче дәрәждәгे хезмәткәрләренең гомумтармак вазыйфалары" һөнәри квалификация төркеме	
Беренче квалификация дәрәжәсе	18302
Икенче квалификация дәрәжәсе	18502
Өченче квалификация дәрәжәсе	18702

2.3. Эшчеләрнең һәм хезмәткәрләренең гомумтармак вазыйфалары һөнәри квалификация төркемнәренең квалификация дәрәжәләренә һәм һөнәри квалификация төркемнәренең квалификация дәрәжәләренә житәкчеләрен, белгечләренең һәм хезмәткәрләренең гомумтармак вазыйфалары туры килүе Россия Федерациясе Сәламәтлек саклау һәм социаль үсеш министрлыгының норматив хокукий актлары нигезендә кабул ителә.

2.4. Күшүп эшләүче хезмәткәрләргә, шулай ук тулы булмаган эш вакыты шартларында хезмәт өчен түләү, башкарылган эш күләменә карап, пропорциональ эшләнгән вакытка туры китерелә. Төп вазыйфа буенча, шулай ук икенче вазыйфа буенча хезмәт хакы күләмнәре һәр вазыйфа буенча аерым билгеләнә.

III. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы муниципаль мәдәният учреждениеләре житәкчеләренең, белгечләренең һәм хезмәткәрләренең гомумтармак һөнәрләренең һөнәри квалификация төркемнәре хезмәткәрләренең вазыйфай окладларын формалаштыру тәртибе

3.1. Теләче муниципаль районы муниципаль мәдәният учреждениеләре житәкчеләренең, белгечләренең һәм хезмәткәрләренең гомумтармак һөнәрләре хезмәткәрләренең һәм гомумтармак вазыйфалары хезмәткәрләренең вазыйфай оклады түбәндәгә формула буенча исәпләнә:

$$O_d = O_b \times \frac{H_f}{H_N} ,$$

биредә:

O_d - Теләче муниципаль районы мәдәният учреждениеләре житәкчеләренең, белгечләренең һәм хезмәткәрләренең гомумтармак һөнәрләренең һөнәри квалификация төркемнәре хезмәткәрләренең вазыйфай оклады;

O_b - Теләче муниципаль районы муниципаль мәдәният учреждениеләре житәкчеләренең, белгечләренең һәм хезмәткәрләренең гомумтармак һөнәрләре хезмәткәрләренең һөнәри квалификация төркемнәре хезмәткәрләренең база оклады күләме, әлеге Нигезләмәнен 2 бүлеге нигезендә;

H_f - эшче өчен билгеләнгән эш вакыты эчендә Теләче муниципаль мәдәният учреждениеләре хезмәткәрләренең эш сәгатьләренең факттагы саны;

H_N - Теләче муниципаль районы муниципаль мәдәният учреждениеләре хезмәткәрләренең хезмәт хакын база ставкасы (база оклады) өчен сәгать нормасы (хезмәткәр өчен эш вакытының дәвамлылыгы) билгеләнгән.

IV. Стимуллаштыру харктерындагы тұләулөр.

4.1. Стимуллаштыру харктерындагы тұләулөргө хезмәткөрне хезмәтнен сыйфат нәтижәләренә стимуллаштыруга, шулай ук башкарылған әш өчен бүләклөүгө юнәлдерелгән тұләулөр көр.

4.2. Стимуллаштыру сыйфатындагы тұләулөр түбәндәгеләрне үз әченә ала:

- мактаулы исемнәр, дәүләт бүләкләре булған өчен тұләулөр;
- вазыйфа буенча әш стажы өчен тұләулөр;
- премия һәм башка стимуллаштыру тұләулөре.

4.3. Мактаулы исемнәр, муниципаль бүләкләре булған өчен тұләулөр эшчеләрнен гомумтармак һөнәрләренен һәм житәкчеләрнен, белгечләрнен һәм хезмәткәрләрнен гомумтармак вазыйфаларының һөнәри квалификация төркемнәренә көргөн хезмәткәрләргә бирелә һәм түбәндәге формула буенча исәпләнә:

$$B_{pz} = O_d \times D_{pz},$$

Биредә:

B_{pz} - мактаулы исемнәр, дәүләт бүләкләре булған өчен тұләү;

O_d - Теләче муниципаль районы мәдәният учреждениеләре житәкчеләренен, белгечләренен һәм хезмәткәрләренен гомумтармак һөнәрләренен һөнәри квалификация төркемнәре хезмәткәрләренен вазыйфаи оклады;

D_{pz} - мактаулы исемнәр, дәүләт бүләкләре булған өчен өстәмә күләме.

4.4. Мактаулы исемнәр, дәүләт бүләкләре өчен өстәмә күләме 3 процент тәшкил итә.

4.5. Стимуллаштыру харктерындагы тұләулөр бирудың өчен булырга тиешле Россия Федерациясенең, Татарстан Республикасының, Совет Социалистик Республикалары Союзының, Совет Социалистик Республикалары Союзы составындагы союздаш һәм автономияле республикаларның мактаулы исемнәре, муниципаль бүләкләре исемлеге алға Нигезләмәгә күшымтада китецелгән.

4.6. Мактаулы исемнәр, дәүләт бүләкләре булған өчен тұләү күләмнәрен билгеләү мактаулы исем, дәүләт бүләге бирелгән көннән башкарыла. Ике һәм андан да күбрәк мактаулы исемнәре, ике һәм андан да күбрәк дәүләт бүләкләре булған хезмәткәрләргә мактаулы исемнәр, муниципаль бүләкләре булған өчен тұләү хезмәткәрнен сайлавы буенча муниципаль бүләкләренен берсе буенча билгеләнә.

4.7. Вазыйфа (белгечлек) буенча әш стажы өчен тұләулөр житәкчеләрен, белгечләренен һәм хезмәткәрләрен гомумтармак вазыйфалары һөнәри квалификация төркемнәре хезмәткәрләренә вазыйфа (белгечлек) буенча әш дәвамлылығына карап, һөнәри квалификация төркемнәре һәм квалификация дәрәҗәләре киселешендә стаж буенча төркемнәр буенча бирелә һәм түбәндәге формула буенча исәпләнә:

$$B_s = O_d \times D_s,$$

Биредә:

B_s - вазыйфасы (белгечлек) буенча әш стажы өчен тұләү;

O_d - Төлөче муниципаль районы мэдэнийт учреждениелэре житэкчелэренен, белгечлэренен һэм хезмэткэрлэренен гомумтармак һөнэрлэренен һөнэри квалификация төркемнэрэе хезмэткэрлэренен вазыйфаи оклады;

D_s - вазыйфасы (белгечлеге) буенча эш стажы өчен өстэмэ түлэүлэр күләме.

4.8. Вазыйфа (белгечлек) буенча эш стажы өчен өстэмэ түлэү күләме түбэндәгечэ билгелэнэ:

- вазыйфасы (белгечлеге) буенча эш стажы 2 дэн 5 елга кадэр булганда - 2,5 процент;

- вазыйфасы (белгечлеге) буенча эш стажы 5 елдан 10 елга кадэр булганда - 4 процент;

- вазыйфасы (белгечлеге) буенча эш стажы 10 слдан 15 елга кадэр булганда - 5 процент;

- вазыйфасы (белгечлеге) буенча эш стажы 15 елдан артык булганда - 6 процент.

4.9. Эш стажы үзгөргэндэ вазыйфа (белгечлек) буенча эш стажы өчен түлэү күләмнэрэн билгелэү (үзгэрту) вазыйфа (белгечлек) буенча эш стажы өчен түлэү күләмен арттыруга хокук бирэ торган стажга ирешү коненнэн алыш кирәклे документны тапшырган коннэн башкарыла.

4.10. Вазыйфалар (белгечлеклэр) буенча эш стажына 1 таблица нигезендэ вазыйфалар (һөнэрлэр) буенча эш вакыты исәпләнэ.

1 таблица

Эш вакыты вазыйфасы (белгечлеге) буенча эш стажына исәпләнэ торган вазыйфалар (һөнэрлэр) исемлеге

N п/п	Житэкчелэрнен, белгечлэрнен һэм хезмэткэрлэрнен гомумтармак вазыйфалары һөнэри квалификация төркемнэрэе исемнэрэ ("баш", "өлкән" вазыйфаи атамаларын да керте, барлык эчке вазыйфаи категориялэр)	Аларда эшлэү чорлары стимуллаштыру түлэүлэрэн билгелэү өчен белгечлек буенча эш стажына кертелэ торган вазыйфалар (һөнэрлэр) исемнэрэ
1	2	3
1.	Финанс бүлеге башлыгы, планикътисад бүлеге башлыгы, баш хисапчы урынбасары, хисапчы, хисапчы-ревизор, икътисадчы, хисаплылык исәбе һэм хужалык эшчэнлөгө анализы буенча икътисадчы, исәплэү (мэгълүмати-исәп) үзәге икътисадчысы, шартнамэ һэм дэгъва эш буенча икътисадчы, планлаштыру буенча икътисадчы, сату буенча икътисадчы, финанс эш буенча икътисадчы, кассир, бәя куючы	Финанс бүлеге башлыгы, планикътисад бүлеге башлыгы, баш хисапчы урынбасары, хисапчы, хисапчы-ревизор, икътисадчы, хисаплылык исәбе һэм хужалык эшчэнлөгө анализы буенча икътисадчы, исәплэү (мэгълүмати-исәп) үзәге икътисадчысы, шартнамэ һэм претензия эш буенча икътисадчы, материал-техник тээмин иту буенча икътисадчы, планлаштыру буенча икътисадчы, сату буенча икътисадчы, хезмэт буенча икътисадчы, финанс

	(такса куючы)	эше буенча икътисадчы, кассир, бәя куючы (такса куючы)
2.	Матди-техник яктан тәэмін итү буенча икътисадчы	Материал-техник тәэмін итү буенча икътисадчы, материал-техник тәэмін итү бүлеге башлыгы, склад мәдире, хисапчы, хисапчы-ревизор, икътисадчы, хисаплылық исәбе hәм хужалық эшчәнлеге анализы буенча икътисадчы, исәпләү (мәгълүмати-исәп) үзәге икътисадчысы, шартнамә hәм претензия эше буенча икътисадчы, планлаштыру буенча икътисадчы, сату буенчаикътисадчы, финанс эше буенча икътисадчы, бәя куючы (такса куючы), исәпкә алушы
3.	Хезмәтне оештыру hәм аның өчен түләү бүлеге башлыгы, хезмәтне оештыру hәм житештерү белән идарә итү лабораториясе (бюросы) башлыгы, хезмәт буенча норматив-тикшеренү лабораториясе башлыгы, хезмәт социологиясе лабораториясе (бюросы) башлыгы, хезмәтне оештыру hәм нормалаштыру буенча инженер, хезмәт буенча техник, нарядчы, хронометражчы	Хезмәтне оештыру hәм аның өчен түләү бүлеге башлыгы, хезмәтне оештыру hәм житештерү белән идарә итү лабораториясе (бюросы) башлыгы, хезмәт буенча норматив-тикшеренү лабораториясе башлыгы, хезмәт социологиясе лабораториясе (бюросы) башлыгы, социаль үсеш бүлеге башлыгы, хезмәт буенча икътисадчы, хезмәтне нормалаштыру буенча инженер, хезмәтне оештыру hәм нормалаштыру буенча инженер, хезмәтне оештыру буенча инженер, инструктор-дактилолог, хезмәт буенча техник, социолог, нарядчы, хронометражчы
4.	Хезмәтне саклау бүлеге башлыгы, хезмәтне саклау hәм куркынычсызлык техникасы буенча инженер	Хезмәтне саклау бүлеге башлыгы, хезмәтне оештыру hәм аның өчен түләү бүлеге башлыгы, хезмәтне оештыру hәм житештерү белән идарә итү буенча лаборатория (бюро) башлыгы, хезмәт буенча норматив-тикшеренү лабораториясе башлыгы, хезмәтне саклау hәм куркынычсызлык техникасы буенча инженер, инженер
5.	Кадрлар бүлеге (махсус бүлек h.б.) башлыгы, кадрлар әзерләү бүлеге башлыгы, персонал буенча менеджер, кадрлар буенча белгеч, кадрлар буенча инспектор, кадрлар әзерләү буенча инженер, табельче	Кадрлар бүлеге (махсус бүлек hәм башкалар) башлыгы, кадрлар әзерләү бүлеге башлыгы, персонал буенча менеджер, кадрлар буенча белгеч, кадрлар буенча инспектор, кадрлар әзерләү буенча инженер, инструктор-дактилолог, профконсультант, юрисконсульт, табельче
6.	Социаль үсеш бүлеге башлыгы	Социаль үсеш бүлеге башлыгы,

		кадрлар бүлеге башлыгы, кадрлар әзерләу бүлеге башлыгы, хезмәтне оештыру һәм аның өчен түләү бүлеге башлыгы, хезмәтне оештыру һәм житештерү белән идарә итү лабораториясе (бюросы) башлыгы, хезмәт социологиясе лабораториясе (бюросы) башлыгы, хезмәтне саклау бүлеге башлыгы, персонал буенча менеджер, кадрлар әзерләу буенча инженер, кадрлар буенча белгеч, инструктор-дактилолог, кадрлар буенча инспектор, хезмәтне саклау һәм техника куркынычсызлыгы буенча инженер, хезмәтне нормалаштыру буенча инженер, хезмәтне оештыру һәм нормалаштыру буенча инженер, хезмәтне оештыру буенча инженер, хезмәт буенча техник, социолог
7.	Профконсультант	Профконсультант, кадрлар бүлеге башлыгы, кадрлар буенча белгеч, кадрлар буенча инспектор, персонал буенча менеджер, психолог, социолог, халыкны эш белән тәэмин итү үзәге инспекторы, инструктор- дактилолог
8.	Инструктор-дактилолог	Инструктор-дактилолог, социаль үсеш бүлеге башлыгы, кадрлар бүлеге башлыгы, кадрлар әзерләу бүлеге башлыгы, хезмәтне оештыру һәм аның өчен түләү бүлеге башлыгы, хезмәтне оештыру һәм житештерү белән идарә итү лабораториясе (бюросы) башлыгы, персонал буенча менеджер, кадрлар әзерләу буенча инженер, кадрлар буенча белгеч, кадрлар буенча инспектор, хезмәтне оештыру һәм нормалаштыру буенча инженер, хезмәтне оештыру буенча инженер, профконсультант, хезмәт буенча техник
9.	Юридик бүлек башлыгы, юрисконсульт	Юридик бүлек башлыгы, юрисконсульт
10.	Архив мәдире, канцелярия мәдире, документлар буенча белгеч, архивчы, эш башкаручы, йөкләмәләр үтәлешен контролъдә тоту буенча инспектор, секретарь, секретарь-машинистка, секретарь-стенографистка, стенографистка,	Архив мәдире, канцелярия мәдире, документлар буенча белгеч, архивчы, эш башкаручы, йөкләмәләр үтәлешен контролъдә тоту буенча инспектор, секретарь, секретарь- машинистка, секретарь-стенографистка, стенографистка, күрмәүче белгеч

	күрмәүче белгеч секретаре, житәкче секретаре, паспортчы, кодификатор, экспедитор	секретаре, житәкче секретаре, паспортчы, кодификатор, экспедитор
11.	Машинкада басу бюросы мәдире, күчермә ясау-арттыру бюросы мәдире, машинистка	Машинкада басу бюросы мәдире, күчермә ясау-арттыру бюросы мәдире, машинистка, секретарь-машинистка, күчермә алушы
12.	Материал-техник тәэмин итү бүлеге башлыгы, хужалық бүлеге башлыгы, склад мәдире, хужалық мәдире, агент, сатып алулар буенча агент, тәэмин итү буенча агент, йөклөр ташу буенча экспедитор	Материал-техник тәэмин итү бүлеге башлыгы, хужалық бүлеге башлыгы, склад мәдире, хужалық мәдире, товарлар буенча белгеч, агент, сатып алулар буенча агент, тәэмин итү буенча агент, тәэмин итү буенча икътисадчы, йөклөр ташу буенча экспедитор
13.	Пансионатның (кунакханәнен) торак корпусы мәдире, тулагай торак мәдире, үткәрү бюросы мәдире, үткәрү бюросының дежур торучысы, (белешмәләр бири, кунакханә залы, каты, автомобиль йөртүчеләрнең ял итү бүлмәсе, тулагай торак h.b. буенча) дежур торучы, комендант, администратор, саклау камерасы мәдире	Пансионатның (кунакханәнен) торак корпусы мәдире, тулагай торак мәдире, үткәрү бюросы мәдире, хужалық мәдире, үткәрү бюросының дежур торучысы, (белешмәләр бири, кунакханә залы, каты, автомобиль йөртүчеләрнең ял итү бүлмәсе, тулагай торак h.b. буенча) дежур торучы, комендант, администратор
14.	Гараж башлыгы	Гараж башлыгы, автоколонна башлыгы, пассажир транспортты контролеры, хәрәкәт һәм төяу-бушату эшләре диспетчерлыгы операторы, автотехник экспертиза буенча белгеч (эксперт-автотехник), юл хужалыгы эксперты, автотранспорт йөртүчесе
15.	Житештерү мәдире (шеф-пешекче), ашханә мәдире	Житештерү мәдире (шеф-пешекче), ашханәмәдире, пешекче
16.	Диспетчер, диспетчерлык хезмәте операторы	Диспетчер, диспетчерлык хезмәте операторы, хәрәкәт һәм төяу-бушату эшләре диспетчерлык операторы
17.	Фотолаборатория мәдире	Фотолаборатория мәдире, фотограф, рәссам-фотограф
18.	Ремонт цехы башлыгы, осталханә башлыгы (мәдире), механик, ремонт буенча инженер, инженер-энергетик (энергетик)	Ремонт цехы башлыгы, осталханә башлыгы (мәдире), механик, ремонт буенча инженер, инженер-энергетик (энергетик), инженер
19.	Инженер-программист (программист), техник-программист, математик, фонд инспекторы, фонд инспекторы ассистенты	Житештерү белән идарә итүнен автоматлаштырылган системасы бүлеге башлыгы, житештерү процессларын автоматлаштыру һәм механикалаштыру бүлеге башлыгы,

		инженер-программист (программист), житештерүү процессларын автоматлаштыруү һәм механикалаштыруү буенча инженер, житештерүү белән идарә итүнен автоматлаштырылган системалары буенча инженер, инженер, математик, техник-программист, техник, фонд инспекторы, фонд инспекторы асистенты
20.	Фәнни-техник китапханә мөдире, мәгълүмат бүлеге башлыгы, мәгълүматны саклау бүлеге (лабораториясе, секторы) башлыгы, фәнни-техник мәгълүмат буенча инженер, мәгълүматны саклау буенча инженер, мәгълүматны саклау буенча белгеч, мәгълүматны саклау буенча техник	Фәнни-техник китапханә мөдире, мәгълүмат бүлеге башлыгы, фәнни-техник мәгълүмат бүлеге башлыгы, мәгълүматны саклау бүлеге (лабораториясе, секторы) башлыгы, фәнни-техник мәгълүмат буенча инженер, мәгълүматны саклау буенча инженер, патент-һәм уйлап табу эше буенча инженер, инженер, мәгълүматны саклау буенча белгеч, мәгълүматны саклау буенча техник, техник
21.	Техник-икътисади тикшеренүләр лабораториясе (бюросы) башлыгы, тикшеренү лабораториясе башлыгы, мәгълүмат бүлеге башлыгы, аналитик	Техник-икътисади тикшеренүләр лабораториясе (бюросы) башлыгы, тикшеренү лабораториясе башлыгы, мәгълүмат бүлеге башлыгы, фәнни-техник мәгълүмат бүлеге башлыгы, аналитик
22.	Инженер	Барлык атамалар инженеры, житештерүү бүлеге башлыгы, техник бүлек башлыгы, сынаулы житештерүү цехы башлыгы, житештерүү процессларын автоматлаштыруү һәм механикалаштыруү бүлеге башлыгы, цех (участок) башлыгы, капиталь төзелеш бүлеге башлыгы, участок мастера, механик, техник, техник-конструктор, инструмент буенча техник, техник-технолог
23.	Инженер-электроник (электроник), исәпләү (мәгълүмат-исәп) үзәге техники	Инженер-электроник (электроник), исәпләү (мәгълүмат-исәп) үзәге техники, инженер, инженер-программист (программист), техник-программист, техник
24.	Маркетинг бүлеге башлыгы, менеджер, коммерция агенты	Маркетинг бүлеге башлыгы, менеджер, реклама буенча менеджер, маркетинг буенча белгеч, коммерция агенты, күчемсез милек сату буенча агент, сәүдә агенты, аукциончы,

		бәяләүче
25.	Сызымчы, күчermәсен алучы	Сызымчы, сызымчы-конструктор, күчermәалучы, рэссам
26.	Психолог	Психолог, медицина психологы, педагог-психолог, профконсультант
27.	Физиолог	Физиолог, биолог
28.	Социолог	Социолог, хезмәт социологиясе лабораториясе (бюросы) башлыгы
29.	Рэссам	Барлык атамалар рэссамнары, архитектор,сызымчы
30.	Архитектор	Рэссам-конструктор (дизайнер), сызымчы-конструктор, сызымчы
31.	Тәржемәче-дактилолог, сурдотәржемәче	Тәржемәче-дактилолог, сурдотәржемәче
32.	Тәржемәче, тылмач	Тәржемәче, тылмач
33.	Виварий мәдире	Виварий, физиолог, биолог, ветеринар
34.	Бүлек (ферма, авыл хужалыгы участогы) белән идарә итүче	Бүлек (ферма, авыл хужалыгы участогы)белән идарә итүче, агроном, зоотехник
35.	Башка аерымланган структур бүлекчә филиалы директоры (башлыгы, мәдире)	Тиешле төрдәге икътисади эшчәнлек хезмәткәрләре вазыйфаларының hөнәри квалификация төркемнәренә кертелгән вазыйфалар

4.11. Премиаль hәм башка бүләкләу түләүләре хезмәткәрләргә билгеле бер вакыт (ай, квартал, ел) чоры өчен, юбилей даталары, рәхмәт хатлары, грамоталар, бүләкләр алу hәм оешманың локаль актлары hәм коллектив шартнамәләре белән билгеләнгән башка нигезләр буенча бер үк вакытта билгеләнә.

4.12. Премия hәм башка акчалата бүләкләу түләүләренең күләме, аларны бирү тәртибе hәм шартлары Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы муниципаль мәдәният учреждениеләре локаль норматив актлары hәм коллектив шартнамәләре белән билгеләнә.

4.13. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль мәдәният учреждениеләре эшчеләренең гомумтармак hөнәрләре hәм житәкчеләренең, белгечләренең hәм хезмәткәрләренең гомумтармак вазыйфалары hөнәри квалификация төркемнәре хезмәткәрләренә премия түләүләренә каралган хезмәт өчен түләү фонды күләме төп вазыйфа hәм төп эш урыны буенча хезмәткәрләргә хезмәт хакы (хезмәт хакы ставкалары, вазыйфаи окладлар) hәм стимуллаштыру характеристындагы башка түләүләр түләүгә каралган хезмәт өчен түләү фондының кимендә 2 процента тәшкил итә.

V. Компенсация сыйфатындагы түләүләр

5.1. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы мәдәният учреждениеләрендә компенсация характеристындагы түләүләргә түбәндәгеләр керә:

- заарлы hәм (яки) куркыныч хезмәт шартларында эшләүче хезмәткәрләргә түләүләр;
- нормадан тайпылган шартларда эшләгән өчен түләүләр (төрле квалификациядәге эшләрне башкарганда, hөнәрләрне (вазыйфаларны)

берлэштергэндэ, тиешле вакыттан тыш эшне башкарганда, төнлээ эшлэгэндэ һэм эшлэрне нормадан тайпыла торган башка шартлардабашкарганда).

5.2. Зааралы һэм (яки) куркыныч шартлар булган эшлэрдэ эшлэүче хезмэткэрлэргэ һэм нормадан тайпылан шартларда (һөнэрлэрне (вазыйфаларны) берлэштергэндэ, тиешле вакыттан күбрэк эшлэү, төнгө вакытта эшлэү, хезмэт күрсэту зоналарын кинэйтү, эш күләмен арттыру яки хезмэт шартнамэсе белэн билгелэнгэн эштэн азат итмичэ генэ вакытлыча эшлэмэгэн мэдэнийт эшчесе вазыйфаларын башкару, ял һэм эшлэми торган бэйрэм көннэрндэ эшлэү) эшлэгэн өчен компенсация характеристындагы түлэүлэр законнаар нигезендэ һэм Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы мэдэнийт учреждениесенц расланган хезмэт фонды чиклэрендэ тиешле финанс елына билгелэнэ.

Компенсация характеристындагы түлэүлэр, аларны гамәлгэ ашыру күләмнэрэ һэм шартлары хезмэт законнары һэм хезмэт хокуки нормаларын үз эченэ алган башка норматив хокукий актлар нигезендэ күмәк шартнамәләр, килешүләр, локаль норматив актлар белэн билгелэнэ.

5.3. Компенсация сыйфатындагы түлэүлэр түбәндэгэ формула буенча исәплэнэ:

$$B_{kh} = O_d \times D_{kh} \times \frac{H_{fk}}{H_N}$$

биредэ:

B_{kh} - компенсация характеристын түлэү;

O_d - Татарстан Республикасы муниципаль мэдэнийт учреждениелэрэ гомумтармак эшче һөнэрлэренен һэм гомумтармак житэкчелэрнен, белгечлэрнен һэм хезмэткэрлэрнен вазыйфаларының һөнэри квалификация төркемнэрэ хезмэткэрлэрнен вазыйфаи оклады;

D_{kh} - компенсация характеристын түлэү өчен ёстэмэ түлэүлэр күләме;

H_{fk} - асылда закон буенча компенсация характеристындагы түлэүлэр каралган эшләнгэн вакыт;

H_N - Россия Федерациясе Хезмэт кодексы нигезендэ кабул ителэ торган, эшчелэрнен гомумтармак һөнэрлэрэ һэм житэкчелэрнен, белгечлэрнен һэм хезмэткэрлэрнен гомумтармак вазыйфалары хезмэт хакының төп ставкасы (база оклады) өчен сэгать нормасы.

5.4. Нормаль шартлардан тайпыла торган шартларда эшлэгэн өчен түлэүлэр түбәндэгэ күләмнэрдэ билгелэнэ:

- төнлээ эшлэгэн һэр сэгать нормаль шартларда эшлэү белэн чагыштырганда артыграк күләмдэ түлэнэ, эмма хезмэт законнары һэм хезмэт хокуки нормалары булган башка нормативхокукий актлар белэн билгелэнгэн күләмнэрдэн ким түгел;

- хезмэткэрне график нигезендэ билгелэнгэн ял көнендэ яисэ эш көне булмаган бэйрэм көнендээшкэ жэлеп иткэн очракта, ача икелэтэ күләмнэн ким булмаган күләмдэ түлэнэ;

- вазыйфаи оклад алучы хезмэткэрлэргэ эгэр эш ялларда һэм эш көне булмаган бэйрэм көнендэ эш вакытының айлык нормасы чиклэрендэ башкарыйлса, окладтан тыш кимендэ бер көнлек яисэ бер сэгатълек төп ставка күләмендэ, эш айлык нормадан тыш башкарыйлса, окладтан тыш кимендэ икес көнлек яисэ сэгатълек ставка күләмендэ;

- ял көннэрендә яки ял көнендә эшлэгэн хезмэткәр телэгэ белэн ана икенче ял көне бирелергэ мөмкин. Бу очракта эш көне булмаган бэйрэм көнендэ бер мэргэбэ түлэнэ, э ял көнөөчен түлэү түлэнми;

- заарлы һэм (яисэ) куркыныч хезмэт шартлары булган эшлэрдэ эшлэүче хезмэткәрләргэ хезмэт өчен түлэү, нормаль хезмэт шартлары булган эшлэрнэц төрле төрлөре өчен билгелэнгэн окладлар (вазыйфаи окладлар), хезмэт хакы ставкалары белэн чагыштырганда югарырак үүлэмдэ, хезмэт шартларын махсус бэялэү нигезендэ база окладның кимендэ 0,04 процента үүлэмдэ билгелэнэ;

- эш сэгатеннэн тыш башкарылган эш өчен арттырылган хезмэт хакы эшиен беренче ике сэгатендэ - бер ярым үүлэмдэ, андан сонгы сэгатылэрдэ - икелэтэ үүлэмдэ бирелэ;

- һөнэрлэр (вазыйфалар) берлэштергэндэ, хезмэт курсэту зоналарын кинэйткэндэ, эш үүлэмен арттырганда яисэ хезмэт шартнамэсендэ билгелэнгэн эштэн азат итэлмичэ генэ вакытлыча эшлэмэгэн хезмэткәр вазыйфаларын башкарганда өстэп түлэү бирелэ. Өстэп түлэүүлэме, өстэмэ эшне һэм (яисэ) анын үүлэмен исэпкэ алыш, хезмэт шартнамэссе якларыкилешүе буенча билгелэнэ.

Теләче муниципаль районы
муниципаль мәдәният
учреждениеләренең гомумтармак
эшче һөнәрләре һәм гомумтармак
житәкчे, белгеч һәм хезмәткәр
вазыйфалары һөнәри квалификация
төркемнәре хезмәткәрләренә хезмәт
өчен түләү шартлары турында
Нигезләмәгә күшүмтә

Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Совет Социалистик Республикалар Союзы, Совет Социалистик Республикалар Союзы составында Союздаш һәм Автоном Республикалар дәүләт бүләкләре исемлеге, алар өчен стимуллаштыру сыйфатында түләүләр бирелә

N т/б	Дәүләт бүләге атамасы
1	2
1. Россия Федерациисенең мактаулы исемнәре	
1.1.	Россия Федерациисенең Халык артисты
1.2.	Россия Федерациисенең Халык рәссамы
1.3.	Россия Федерациисенең Атказанган агрономы
1.4.	Россия Федерациисенең Атказанган артисты
1.5.	Россия Федерациисенең Атказанган архитекторы
1.6.	Россия Федерациисенең Атказанган ветеринария табибы
1.7.	Россия Федерациисенең Атказанган табибы
1.8.	Россия Федерациисенең Атказанган геологы
1.9.	Россия Федерациисенең Атказанган сәнгать эшлеклесе
1.10.	Россия Федерациисенең Атказанган фән эшлеклесе
1.11.	Россия Федерациисенең Атказанган жир төзүчесе
1.12.	Россия Федерациисенең Атказанган зоотехники
1.13.	Россия Федерациисенең Атказанган уйлап табучысы
1.14.	Россия Федерациисенең Атказанган конструкторы
1.15.	Россия Федерациисенең атказанган урманчысы

1.16.	Россия Федерациисенең Атказанган житештерүгэ өйрэтү остасы
1.17.	Россия Федерациисенең Атказанган машина төзүчесе
1.18.	Россия Федерациисенең Атказанган мелиораторы
1.19.	Россия Федерациисенең отказанган металлургы
1.20.	Россия Федерациисенең отказанган метеорологы
1.21.	Россия Федерациисенең Атказанган метрологы
1.22.	Россия Федерациисенең Атказанган авыл хужалыгы механизаторы
1.23.	Россия Федерациисенең отказанган пилоты
1.24.	Россия Федерациисенең Атказанган халыкка көнкүреш хезмәте күрсөтү хезмәткәре
1.25.	Россия Федерациисенең Атказанган югары мәктәп хезмәткәре
1.26.	Россия Федерациисенең Атказанган геодезия һәм картография хезмәткәре
1.27.	Россия Федерациисе дипломатик хезмәтенең отказанган хезмәткәре
1.28.	Россия Федерациисенең Атказанган торак-коммуналь хужалык хезмәткәре
1.29.	Россия Федерациисенең Атказанган сәламәтлек саклау хезмәткәре
1.30.	Россия Федерациисенең Атказанган мәдәният хезмәткәре
1.31.	Россия Федерациисенең Атказанган урман сәнәгате хезмәткәре
1.32.	Россия Федерациисенең Атказанган нефть һәм газ сәнәгате хезмәткәре
1.33.	Россия Федерациисенең Атказанган азық-төлек индустриясе хезмәткәре
1.34.	Россия Федерациисенең Атказанган балык хужалыгы хезмәткәре
1.35.	Россия Федерациисенең Атказанган элемтә хезмәткәре
1.36.	Россия Федерациисенең Атказанган авыл хужалыгы хезмәткәре
1.37.	Россия Федерациисенең Атказанган халыкны социаль яклау хезмәткәре
1.38.	Россия Федерациисенең Атказанган текстиль һәм жиңел сәнәгать хезмәткәре
1.39.	Россия Федерациисенең Атказанган сәүдә хезмәткәре
1.40.	Россия Федерациисенең Атказанган транспорт хезмәткәре
1.41.	Россия Федерациисенең Атказанган физик культура хезмәткәре
1.42.	Россия Федерациисенең Атказанган рационализаторы

1.43.	Россия Федерациясенең Атказанган әчке эшләр органнары хезмәткәре
1.44.	Россия Федерациясенең Атказанган коткаручысы
1.45.	Россия Федерациясенең Атказанган төзүчесе
1.46.	Россия Федерациясенең Атказанган уқытуучысы
1.47.	Россия Федерациясенең Атказанган химигы
1.48.	Россия Федерациясенең Атказанган рәссамы
1.49.	Россия Федерациясенен Атказанган шахтеры
1.50.	Россия Федерациясенең Атказанган штурманы
1.51.	Россия Федерациясенең Атказанган штурман-сынаучысы
1.52.	Россия Федерациясенең Атказанган экологы
1.53.	Россия Федерациясенең Атказанган икътисадчысы
1.54.	Россия Федерациясенең Атказанган энергетиги
1.55.	Россия Федерациясенең Атказанган юристы

2. Татарстан Республикасы дәүләт бүләкләре, мактаулы исемнәре

2.1.	Татарстан Республикасының Халық артисты
2.2.	Татарстан Республикасының Халық язучысы
2.3.	Татарстан Республикасының Халық шагыйре
2.4.	Татарстан Республикасының Халық уқытуучысы
2.5.	Татарстан Республикасының Халық рәссамы
2.6.	Татарстан Республикасының Атказанган агрономы
2.7.	Татарстан Республикасының Атказанган артисты
2.8.	Татарстан Республикасының Атказанган архитекторы
2.9.	Татарстан Республикасының Атказанган ветеринария табибы
2.10.	Татарстан Республикасының Атказанган табибы
2.11.	Татарстан Республикасының Атказанган геологы
2.12.	Татарстан Республикасының Атказанган сәнгать эшлеклесе
2.13.	Татарстан Республикасының Атказанган фән эшлеклесе
2.14.	Татарстан Республикасының Атказанган терлекчесе

2.15.	Татарстан Республикасының Атказанган жиртөзәре
2.16.	Татарстан Республикасының Атказанган зоотехнигы
2.17.	Татарстан Республикасының Атказанган уйлап табучысы
2.18.	Татарстан Республикасының Атказанган урманчысы
2.19.	Татарстан Республикасының Атказанган машина төзүчесе
2.20.	Татарстан Республикасының Атказанган мелиораторы
2.21.	Татарстан Республикасының Атказанган авыл хужалығы механизаторы
2.22.	Татарстан Республикасының Атказанган нефтьчесе
2.23.	Татарстан Республикасының Атказанган югары мәктәп хезмәткәре
2.24.	Татарстан Республикасының Атказанган торак-коммуналь хужалық хезмәткәре
2.25.	Татарстан Республикасының Атказанган мәдәният хезмәткәре
2.26.	Татарстан Республикасының Атказанган сәламәтлек саклау хезмәткәре
2.27.	Татарстан Республикасының Атказанган жицел сәнәгать хезмәткәре
2.28.	Татарстан Республикасының Атказанган азық-төлек сәнәгате хезмәткәре
2.29.	Татарстан Республикасының Атказанган элемтә хезмәткәре
2.30.	Татарстан Республикасының Атказанган авыл хужалығы хезмәткәре
2.31.	Татарстан Республикасының Атказанган халыкны социаль яклау хезмәткәре
2.32.	Татарстан Республикасының Атказанган халыкка хезмәт күрсәту өлкәсе хезмәткәре
2.33.	Татарстан Республикасының Атказанган транспорт хезмәткәре
2.34.	Татарстан Республикасының Атказанган физик культура хезмәткәре
2.35.	Татарстан Республикасының Атказанган рационализаторы
2.36.	Татарстан Республикасының Атказанган эчке эшләр органнары хезмәткәре
2.37.	Татарстан Республикасының Атказанган коткаручысы
2.38.	Татарстан Республикасының Атказанган төзүчесе
2.39.	Татарстан Республикасының Атказанган укытучысы
2.40.	Татарстан Республикасы Атказанган химигы
2.41.	Татарстан Республикасының Атказанган экологы

2.42.	Татарстан Республикасының Атказанган икътисадчысы
2.43.	Татарстан Республикасының Атказанган энергетиги
2.44.	Татарстан Республикасының Атказанган юристы
3. Совет Социалистик Респубикалар Союзының мактаулы исемнәре	
3.1.	СССР Халық артисты
3.2.	СССР Халық рәссамы
3.3.	СССР Халық архитекторы
3.4.	СССР Атказанган очучы-сынаучысы
3.5.	СССР Атказанган штурман-сынаучысы
3.6.	СССР Халық табибы
3.7.	СССР Халық укытуучысы
3.8.	СССР Атказанган спорт мастеры
3.9.	СССР Атказанган тренеры
3.10.	СССР Атказанган уйлап табучысы
3.11.	СССР Атказанган авыл хужалығы хезмәткәре
3.12.	СССР Атказанган сәнәгать хезмәткәре
3.13.	СССР Атказанган төзүчесе
3.14.	СССР Атказанган транспорт хезмәткәре
3.15.	СССР Атказанган элемтә хезмәткәре
3.16.	СССР Атказанган Кораллы Көчләр белгече
4. Совет Социалистик Респубикалар Союзы составындагы союздаш республикаларның мактаулы исемнәре	
4.1.	Атказанган сәнәгать хезмәткәре
4.2.	Атказанган энергетик
4.3.	Атказанган нефтьче
4.4.	Нефть остасы
4.5.	Атказанган газ сәнәгате хезмәткәре
4.6.	Атказанган нефть һәм газ сәнәгате хезмәткәре
4.7.	Атказанган шахтер

4.8.	Атказанган химик
4.9.	Атказанган машина төзүче
4.10.	Атказанган урман сәнәгате хезмәткәре
4.11.	Атказанган азық-төлек индустриясе хезмәткәре
4.12.	Атказанган балык хужалығы хезмәткәре
4.13.	Атказанган балыкчы
4.14.	Атказанган балык үрчетүче
4.15.	Атказанган полиграфист
4.16.	Атказанган авыл хужалығы хезмәткәре
4.17.	Атказанган игенчелек мастери
4.18.	Атказанган агроном
4.19.	Атказанган авыл хужылығы инженеры
4.20.	Атказанган зоотехник
4.21.	Атказанган терлекчелек хезмәткәре
4.22.	Атказанган терлекчө
4.23.	Атказанган терлекчелек мастери
4.24.	Терлекчелек мастери
4.25.	Атказанган жир төзүче
4.26.	Атказанган авыл хужалығы механизаторы
4.27.	Атказанган механизатор
4.28.	Икмәкне машина белән урып-жыю мастери
4.29.	Атказанган ирригатор
4.30.	Атказанган мелиоратор
4.31.	Атказанган гидротехник
4.32.	Атказанган ветеринария табибы
4.33.	Атказанган урман белгече
4.34.	Атказанган табигатьне саклау хезмәткәре
4.35.	Атказанган транспорт хезмәткәре

4.36.	Атказанган автотранспорт хезмәткәре
4.37.	Атказанган элемтәче
4.38.	Атказанган элемтә хезмәткәре
4.39.	Атказанган төзүче
4.40.	Атказанган сәүдә һәм жәмәгать туклануы хезмәткәре
4.41.	Атказанган сәүдә хезмәткәре
4.42.	Атказанган сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәту хезмәткәре
4.43.	Атказанган халыкка көнкүреш хезмәте күрсәту хезмәткәре
4.44.	Атказанган көнкүреш хезмәте күрсәту хезмәткәре
4.45.	Атказанган коммуналь хезмәтләр хезмәткәре
4.46.	Атказанган торак-коммуналь хужалык хезмәткәре
4.47.	Атказанган халыкка коммуналь һәм көнкүреш хезмәтләре күрсәту хезмәткәре
4.48.	Атказанган коммуналь-көнкүреш хезмәте хезмәткәре
4.49.	Халык табибы
4.50.	Атказанган сәламәтлек саклау хезмәткәре
4.51.	Атказанган табиб
4.52.	Атказанган провизор
4.53.	Атказанган фармацевт
4.54.	Атказанган физик культура һәм спорт эшлеклесе
4.55.	Атказанган спорт эшлеклесе
4.56.	Атказанган физик культура эшлеклесе
4.57.	Атказанган физик культура һәм спорт хезмәткәре
4.58.	Атказанган тренер
4.59.	Атказанган социаль тәэмин итү хезмәткәре
4.60.	Атказанган мәктәп уқытучысы
4.61.	Атказанган уқытучы
4.62.	Атказанган һөнәри-техник белем бирү уқытучысы
4.63.	Атказанган һөнәри-техник белем бирү мастера

4.64.	Атказанган һөнәри-техник белем бирү хезмәткәре
4.65.	Атказанган уқытучы
4.66.	Атказанган югары мәктәп хезмәткәре
4.67.	Атказанган халық мәгарифе хезмәткәре
4.68.	Атказанган югары мәктәп эшлеклесе
4.69.	Атказанган пропагандист
4.70.	Халық артисты
4.71.	Атказанган артист
4.72.	Атказанган сәнгать эшлеклесе
4.73.	Халық рәссамы
4.74.	Атказанган рәссам
4.75.	Халық язучысы
4.76.	Атказанган язучы
4.77.	Халық шагыйре
4.78.	Халық жырчысы
4.79.	Халық ақыны
4.80.	Атказанган журналист
4.81.	Атказанган мәдәният эшлеклесе
4.82.	Атказанган мәдәни-агарту эшләре хезмәткәре
4.83.	Атказанган мәдәният хезмәткәре
4.84.	Атказанган архитектор
4.85.	Атказанган китапханәче
4.86.	Атказанган келәм түкучы
4.87.	Гамәли сәнгать мастеры
4.88.	Атказанган халық ижаты мастеры
4.89.	Атказанган фән һәм техника эшлеклесе
4.90.	Атказанган фән эшлеклесе
4.91.	Атказанган геолог

4.92.	Атказанган геолог-разведчик
4.93.	Атказанган геология хезмәткәре
4.94.	Атказанган геология хезмәте хезмәткәре
4.95.	Атказанган геодезия һәм картография хезмәткәре
4.96.	Атказанган юрист
4.97.	Атказанган инженер
4.98.	Атказанган уйлап табучы
4.99.	Атказанган рационализатор
4.100.	Атказанган мастер
4.101.	Атказанган икътисадчы
4.102.	Атказанган бухгалтер
4.103.	Атказанган яшьләр (эшләүче, эшче) осталы

**5. Совет Социалистик Республикалар Союзы составындагы автоном
республикаларның мактаулы исемнәре**

5.1.	Атказанган сәнәгать хезмәткәре
5.2.	Атказанган химик
5.3.	Атказанган машина төзүче
5.4.	Атказанган целлюлоза-кәгазь һәм агач эшкәртү сәнәгате хезмәткәре
5.5.	Атказанган урман сәнәгате хезмәткәре
5.6.	Атказанган медицина сәнәгате хезмәткәре
5.7.	Атказанган медицина хезмәткәре
5.8.	Атказанган авыл хужалығы хезмәткәре
5.9.	Атказанган агроном
5.10.	Атказанган кырчылык белгече
5.11.	Атказанган зоотехник
5.12.	Атказанган терлекче
5.13.	Атказанган жир төзүче
5.14.	Атказанган авыл хужалығы механизаторы
5.15.	Атказанган механизатор

5.16.	Икмәкне машина белән урып-жыю мастеры
5.17.	Атказанган мелиоратор
5.18.	Атказанган ветеринария табибы
5.19.	Атказанган урманчылык белгече
5.20.	Атказанган транспорт хезмәткәре
5.21.	Атказанган шофер
5.22.	Атказанган машина йөртүчесе
5.23.	Атказанган элемтәче
5.24.	Атказанган элемтә хезмәткәре
5.25.	Атказанган төзүче
5.26.	Атказанган сәүдә һәм жәмәгать туклануы хезмәткәре
5.27.	Атказанган сәүдә хезмәткәре
5.28.	Атказанган халыкка көнкүреш хезмәтләре күрсәту хезмәткәре
5.29.	Атказанган көнкүреш хезмәте хезмәткәре
5.30.	Атказанган торак-коммуналь хуялыш хезмәткәре
5.31.	Атказанган сәламәтлек саклау хезмәткәре
5.32.	Атказанган табиб
5.33.	Атказанган провизор
5.34.	Атказанган физик культура һәм спорт эшлеклесе
5.35.	Атказанган физик культура һәм спорт хезмәткәре
5.36.	Атказанган мәктәп эшлеклесе
5.37.	Атказанган мәктәп укутучысы
5.38.	Атказанган һөнәри-техник белем бирү укутучысы
5.39.	Атказанган һөнәри-техник белем бирү мастеры
5.40.	Атказанган һөнәри-техник белем бирү хезмәткәре
5.41.	Атказанган югары мәктәп хезмәткәре
5.42.	Халык артисты
5.43.	Атказанган артист

5.44.	Атказанган сэнгать эшлеклесе
5.45.	Халык рэссамы
5.46.	Атказанган рэссам
5.47.	Халык язучысы
5.48.	Атказанган язучы
5.49.	Халык шагыйре
5.50.	Атказанган журналист
5.51.	Атказанган мэдэнийт хезмэткэрэ
5.52.	Атказанган китапханәче
5.53.	Атказанган фэн һэм мэдэнийт эшлеклесе
5.54.	Атказанган фэн һэм техника эшлеклесе
5.55.	Атказанган фэн эшлеклесе
5.56.	Атказанган геолог
5.57.	Атказанган юрист
5.58.	Атказанган милиция хезмэткэрэ
5.59.	Атказанган техник
5.60.	Атказанган инженер
5.61.	Атказанган уйлап табучысы
5.62.	Атказанган рационализатор
5.63.	Атказанган икътисадчы
5.64.	Атказанган бухгалтер
5.65.	Атказанган халык хужалыгы хезмэткэрэ
5.66.	Атказанган рационализатор һэм уйлап табучы